

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 262 • Vychází 7. prosince 2025

Milé čtenářky, milí čtenáři,

voliči v říjnu rozhodli a podle všeho v úterý 9. prosince jmenuje prezident Andreje Babiše premiérem. A nedlouho poté budeme mít i ministry koalice ANO, SPD a Motoristů. Na čem všem se překvapivě rychle shodli, lze najít v návrhu programového prohlášení vlády. Pro přírodu nic příznivého. Podtrženo také přidělením Ministerstva životního prostředí straně Motoristé sobě. Navzdory protestům odborné veřejnosti i nevládních organizací a velké demonstraci na Hradčanském náměstí se novým ministrem měl stát odchovanec Václava Klause Petr Macinka. Protože je však Filip Turek jako ministr zahraničí nestavitelný nejen pro Petra Pavla, došlo k prohozu a na ministra životního prostředí je navržen Turek. Uvidíme, jak vše dopadne a kdo z těch dvou pánů bude zelené ministerstvo řídit. V obou případech to bude jako udělat kozla zahradníkem.

A tímto neveselým tématem otevíráme stránky Ďáblíka. Připomínáme v něm také snahu začít nás, nevládní organizace šikanovat ve snaze zamezit kontrole. Nejen plánem na povinné označování „financování ze zahraničí“, což je inspirováno ruským zákonem o zahraničních agentech a praktikováno již i v Maďarsku a na Slovensku. Ale třeba i cestou seškrtání ministerských dotací a omezením našich zbývajících možností vstupovat na ochranu veřejných zájmů do povolování staveb.

Časopis Sedmá generace se mne do své ankety zeptal, jakou nejvtipnější a jakou nejvíce nebezpečnou environmentální fámou jsem v poslední době zaznamenal. Těch vtipných tolik nebylo. Pobavila mne ale třeba starostka Benešova nad Černou paní Veronika Korchová, která v místním zpravodaji, Benešovských ozvěnách publikovala rozsáhlý text věnovaný odmítnutí vůbec jen otevřít debatu o možné přípravě nově CHKO Novohradské hory. Předkládá v něm řadu svérázných tvrzení o dopadech. Jako třeba: „Postupná změna dřevinné skladby, tedy omezování smrku a podpora listnáčů, může znamenat dlouhodobý pokles hospodářské hodnoty lesů i změnu v podobě krajiny. To se může projevit například úbytkem tradičních plodin k samosběru, jako jsou borůvky, ostružiny, brusinky či houby.“

Ale je to takový smích přes slzy, protože nevědomost dotyčné je spíš k pláči. A k těm nebezpečným fámám bych zařadil dezinformace týkající se chystaných projektů větrných a solárních elektráren šířené organizovanými skupinami i ze zahraničí. Pracuji s vyvoláváním negativních emocí a s hrozbami poškození zdraví nebo třeba snížení cen nemovitostí s odvoláváním se na vědecky sporné studie ve snaze zastavit transformaci energetiky a udržet při životě spalování uhlí a závislost na dovozu fosilních paliv. I MŽP tak nyní chystá informační kampaň, kde se to bude snažit uvést na pravou míru, aby bylo možno debatovat a zvažovat reálné dopady i přínosy těchto projektů. Tedy pokud to Motoristé nestopnou. Budte s námi i prostřednictvím Ďáblíka. A pokud nás budete chtít podpořit, na straně 21 najdete, jak na to. Děkuje.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Motoristé na Ministerstvu životního prostředí?	str. 2-4
Petice za vyhlášení přírodního parku Údolí Rudolfovského potoka	str. 6-7
Akcelerační oblasti pro obnovitelné zdroje a vyjdou levněji ty anebo jádro?	str. 9-11
Pozvánky na akce	str. 22

Motoristé na MŽP? Hazard se zdravím lidí a demontáž ochrany přírody

Asociace ekologických organizací Zelený kruh považuje obsazení postu ministra životního prostředí zástupcem strany Motoristé sobě za krok, který je v rozporu s dlouhodobými potřebami a zájmy občanů České republiky. Kompetenční zákon ukládá resortu MŽP povinnost být ochráncem přírody, čistého ovzduší, a přirozené akumulace vod a předcházení vzniku odpadů.

Svěřit úřad subjektu, jehož program je antiekologický, fakticky znamená demontáž zákonem stanovené ochrany všech složek životního prostředí. Namísto instituce, která má ze zákona hájit veřejný zájem na zdravém prostředí, bychom zde měli vedení, které tento veřejný zájem systematicky podřizuje těm, kdo prostředí znečišťují. Na rizika spojená s obsazením MŽP stranou Motoristů – bez ohledu na to, zda to bude Petr Macinka, Filip Turek nebo někdo jiný – upozorňuje Zelený kruh od začátku jednání o sestavení vlády.

Pokud kterýkoli premiér představitele strany Motoristé sobě na post ministra životního prostředí navrhne, a pokud prezident takového kandidáta jmenuje, stávají se spoluodpovědnými za následné zhoršení kvality života lidí, až bude program Motoristů naplňován.

Je zcela zásadní si uvědomit, že Ministerstvo životního prostředí nespravuje pouze chráněná území, ale také půdu po celé republice a drží v rukou klíčové nástroje pro ochranu zdraví obyvatel před průmyslovým znečištěním a toxickými látkami či pomáhá lidem s úsporami energií a podnikům s přechodem na čistou energii. Úřad, který má na starosti regulaci nebezpečných látek a prevenci havárií, by dostala pod kontrolu politická síla, jež dlouhodobě prosazuje bezbřehou deregulaci či odmítá modernizaci energetiky. Hrozí, že stát rezignuje na svou kontrolní roli a přestane chránit lidi před rakovinou a dalšími škodlivými látkami, stejně jako půdu či národní parky.

Zdravé životní prostředí je základním předpokladem spokojeného života občanů České republiky – mnoho výzkumů veřejného mínění ukazuje, že našim obyvatelům na dobrém životním prostředí velmi záleží. V případě nezdravého prostředí jsou postiženi především ti, kteří nemají ekonomickou i fyzickou sílu se následkům bránit – nemajetní, malé děti, důchodci.

Strana Motoristé sobě dlouhodobě a cíleně zpochybňuje autoritu mezinárodních vědeckých institucí, ignoruje data o úbytku přírodní rozmanitosti, míry znečištění prostředí a vlivu člověka na změny klimatu. Odevzdání klíčového ministerstva do rukou lidí, kteří popírají základní vědecké poznatky, by bylo nejen výsměchem veřejnosti, ale především hazardem s budoucností naší země a jejím postavením v civilizovaném světě.

„Ministerstvu životního prostředí je mimo jiné podřízena Česká inspekce životního prostředí. Ta má identifikovat a postihovat ty subjekty, které překračují zákonem dané limity znečištění. Podřízeny jsou mu i správy chráněných území, které, mimo jiné, hlídají soulad stavební a podnikatelské činnosti s ochranou přírody a krajiny. Neumím si představit, že činnost těchto organizací nebude ochromena, když resort povede kdokoli, kdo prosazuje program Motoristů,” uvádí Petra Kolínská, ředitelka Zeleného kruhu.

„Ministerstvo životního prostředí je dnes klíčové i pro řešení energetické chudoby a podporu modernizace energetiky, protože spravuje evropské miliardy na snižování energetické náročnosti a investice do obnovitelných zdrojů. Motoristé se proti těmto potřebným změnám striktně vymezují a jejich

nástup na ministerstvo může ohrozit domácnosti, obce i firmy,” říká Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA.

„Ministerstvo životního prostředí má v popisu práce také ochranu obyvatel před zdravotními dopady toxických látek například ve výrobcích či má za úkol zajistit čistou a kvalitní pitnou vodu a zdravé potraviny bez pesticidů. Obce s ministerstvem řeší stále složitější agendu nakládání s odpady. Kandidát strany Motoristé sobě postrádá jakoukoli relevantní odbornou zkušenost a

z dostupných informací je zřejmé, že nemá ani elementární představu, jak komplexní agendu resortu řešit. Obávám se tedy, že se v této oblasti zhorší jak kvalita zboží, tak vody a potravin,” dodává Karolína Brabcová, členka výkonné rady Arniky.

Tisková zpráva Zeleného kruhu, foto: Jana Dúbravčíková

Osobnosti o vedení MŽP: Jiří Pehe, Magda Vašáryová, Bedřich Moldan, Marek Vácha a Tomáš Halík nemlčí

V reakci na přetrvávající návrhy na obsazení ministerstva životního prostředí stranou Motoristé sobě se několik významných veřejně známých osobností rozhodlo vystoupit s názory, které zdůrazňují naléhavost ochrany přírody a klimatické politiky v České republice. Vyjádřili se také k možnému jmenování Petra Macinky jako ministra životního prostředí, který toto ministerstvo může vést.

Politolog, spisovatel a politický komentátor **Jiří Pehe** se vyjádřil: „Já si myslím, že ta situace s obsazováním ministerstva životního prostředí je svým způsobem katastrofa pro českou politiku, protože ty tři strany, které se dohádají o obsazení vlády se zřejmě v tomto případě řídí principem ‚kozel zahradníkem‘. To znamená, že se snaží tam dosadit člověka, který stojí v přímém rozporu k některým základním poznatkům, které se týkají životního prostředí, klimatických změn a tak dále. Chce rušit některé chráněné oblasti a podobně.

Čili dost se to podobá trumpovskému způsobu vládnutí ve Spojených státech, kdy Donald Trump jmenoval ministrem zdravotnictví člověka, který byl známý konspiračními teoriemi a angažoval se v antivaxerském hnutí.

Myslím si, že to, že Andrej Babiš se snaží Motoristům ustoupit a nabízí jim ministerstvo životního prostředí je velká chyba, protože MŽP bude hrát také důležitou roli třeba v komunikaci s Evropskou unií ohledně Green Dealu a dalších věcí. A mít tam někoho, kdo v podstatě popírá některé základní poznatky, které se týkají ekologie a životního prostředí, a stojí v přímém rozporu k některým základním politikám Evropské unie, se České republice může nakonec jenom vymstít.”

Slovenská herečka, diplomatka, státní úřednice a politička **Magda Vašáryová** k věci podotýká: „Zdá se mi, že to nebude tak jednoduché, jak to pan Babiš prezentoval - to znamená, že to bude do pár dnů, a pak už to půjde do parlamentu a bude se jednat o programových záležitostech.

Je to tendence vlastně využít takovou rozmazlenost části obyvatelstva, kteří si říkají ‚A mě to nezajímá, jak budou žít moji vnuci, já si to chci užít teď.‘ Tohle je velká kulturní změna například na Slovensku, kde

prostě babičky říkají: „Mě to nezajímá, co se tady bude dít vůbec nejenom s přírodním prostředím, ale vůbec s tím ekologickým prostředím kolem nás, to znamená i s tím kulturním prostředím kolem nás.“ Oni říkají: „Mě to nezajímá, já si teď chci užít, já teď chci svůj důchod, já teď chci zruinovat v podstatě státní finance, což je i váš problém teď.“

Takže je to taková tendence zrazu ztráty generační solidarity. A tohle to využívají úplně cynicky někteří politici a říkají si: „Tak my budeme teď za ty spalovací motory a my budeme za tohle všechno, ať to zůstane jako je to.“ A je to spojeno taky s tou demokratickou krizí. Že se nám nechce být zodpovědnými. Zodpovědnými i za to, co bude po nás.“

Profesor a první ministr životního prostředí ČR **Bedřich Moldan** vzpomenu, že: „Zatím úplně přesně nevíme, jak to dopadne s ministerstvem životního prostředí, zejména kdo bude ministr. Ale upřímně řečeno, já mám osobně z toho ty úplně nejhorší obavy. Protože ministerstvo životního prostředí má být samozřejmě tím, které chrání životní prostředí, často v kontrastu s různými zájmy vyjadřovanými jinými členy vlády.“

Taková instituce a takový zástupce, takový člověk je neobyčejně potřebný a nutný, protože v současné době je celá planeta a samozřejmě Česká republika vystavena krizi environmentální. To znamená na prvním místě je to změna klimatu, která probíhá stále rychleji a nese s sebou skutečně velmi vážné ohrožení a vážné nebezpečí. Jde to strašně, rychleji než se vůbec předpokládalo.

Takže když slyšíme od eventuálního nového ministra, že žádná klimatická změna není a že nic takového jako antropogenní příčiny neexistuje, že je to ideologie, tak je to prostě naprostá zrudnost, se dá říct. Je to chyba po všech stránkách, věcné.

Ale ještě taky bychom měli si všimnout mezinárodní situace. Jsme členy Evropské unie, kde toto se považuje za jednu z vážných záležitostí, vážného ohrožení. Když tedy Česká republika by z té Evropské unie vyčuhovala jako země, která to vidí úplně opačně, tak z toho mám teda rovněž mimořádně velké obavy.“

Kněz **Marek Orko Vácha** v tomto kontextu zmiňuje, že: „Na tom starém příběhu Noemovy archy vidíme jednu důležitou věc. Jestli chcete zachránit jednoho člověka, tak musíte zachránit s ním nejenom jeho rodinu, ale taky všechnu živou přírodu. Protože člověk bez přírody by zemřel.“

A proč se my máme starat o přírodu? No prosím pěkně - z logiky nejstaršího sourozence. Jsme jeden druh z těch možná dvaceti, možná až stodvanácti milionů druhů na této Zemi. Ale my jediní jsme schopní užívat rozum, a tedy ta naše starost o naše bratry a sestry lidské rodiny je jedna věc. A za ní následuje starost o ty takzvané malé bratry velké lidské rodiny: motýly, pampelišky, ptáky a podobně.

Tady používám slovník Františka z Assisi. Tedy starost o životní prostředí má být integrální součástí dobrého člověka a života dobré občanské společnosti a života státu, který funguje. Tak, jak se to říká, že stát bude bohatý, pokud se postará o své chudé. Stát bude zdravý, když se postará o své nemocné. A stát bude silný, pokud se postará o své zranitelné, kam nepatří jenom ti zranitelní z té lidské rodiny, ale i ty němé tváře, které z nejrůznějších důvodů nemohou říct nic na svoji obranu.“

Profesor **Tomáš Halík** doplnil, že: „Ochrana životního prostředí je jednou z klíčových otázek dnešní doby. Je podstatná pro přežití naší civilizace. Je podstatná pro přežití naší planety. A je děsivé, že jsou ve společnosti lidé, kteří toto ignorují, kteří popírají prokázaný lidský vliv na ničení životního prostředí.“

Jsou určitá politická uskupení, Motoristé sobě k nim jednoznačně patří, kteří ignorují závažnost této problematiky, kteří popírají odpovědnost člověka za ničení životního prostředí. A naopak propagují to naprosto nezodpovědné ničení životního prostředí kvůli zájmům motoristickým a tak dále.

Tak je to něco velice smutného. A na téhle jedovaté ideologii se utvořila i ta podivná strana Motoristé sobě. Představa, že by tak důležitý úkol, a tak důležité místo pro ochranu životního prostředí jako je ministerstvo pověřené tímto úkolem, by mělo být svěřeno režii právě těch, kteří naprosto popírají tuhleto odpovědnost, je naprosto absurdní.“

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Návrh vládního prohlášení plánuje šikanovat nevládní organizace po vzoru autoritářských režimů

Návrh programového prohlášení obsahuje šikanózní návrhy na omezení činnosti nevládních organizací, jejich financování a účasti ve správních řízeních. Tyto návrhy budoucí vláda prezentuje jako posílení transparentnosti, ve skutečnosti však kopírují postupy známé z Maďarska, Ruska a Slovenska a směřují k oslabení občanské společnosti.

Asociace ekologických organizací Zelený kruh varuje, že autoři návrhu vládního prohlášení neusilují o transparentnost, ale o umlčení těch, kdo ji kontrolují a připomínkují její záměry a návrhy. Požadovaná pravidla pro zveřejňování financování už přitom v českém právním systému dávno existují – informace o financování projektů jsou veřejně dostupné ve výročních zprávách, ve spolkovém rejstříku či registru smluv.

Návrh vznikající vlády tak vychází buď z neznalosti, nebo ze snahy ztížit činnost organizacím, které hájí veřejný zájem. Posílení transparentnosti v nakládání s veřejnými prostředky vítáme, musí však být aplikováno vůči všem příjemcům veřejných prostředků stejně. Například u hlavních příjemců dotací – fosilních korporací a velkých podniků je v současnosti kontrola nakládání s veřejnými prostředky zcela nedostatečná.

Plány vznikající vlády, popsané v návrhu programového prohlášení, představují přímý útok na práva občanů a občanskou společnost. Ohrožují přístup ke spravedlnosti, zdravému životnímu prostředí a svobodě vzdělávání, které podporuje kritické myšlení. Návrh programového prohlášení totiž ve skutečnosti:

- Vytváří novou byrokratickou zátěž, která bude paralyzovat činnost organizací a povede ke zvýšeným nákladům na státní správu.
- Znesnadňuje občanům podílet se na správě věcí veřejných.
- Omezuje financování těch, kteří dohlíží na dodržování zákonů a brání oběti bezpráví.
- Odnímá školám expertní programy a omezuje rozvoj kritického myšlení.
- Zavádí ostrakizaci ve stylu ruského zákona o zahraničních agentech.

Porušení mezinárodních závazků

Česká republika se na mezinárodní úrovni zavázala k ochraně práv občanů a jejich účasti na veřejném životě. Aarhuská úmluva, která je součástí českého právního řádu, garantuje v oblasti životního prostředí občanům právo na informace, účast na rozhodování o životním prostředí a právo obrátit se na soud, pokud mají podezření na porušení zákona.

Pokusy o zvláštní označování nevládních organizací na základě jejich financování („financované ze zahraničí“) jsou v přímém rozporu s evropským právem a byly opakovaně kritizovány Soudním dvorem EU, zejména v případech proti Maďarsku. Jde o porušení volného pohybu kapitálu, kterým jsou i dary. Maďarský – a nově i český – příklad je zjevně inspirován ruským zákonem o zahraničních agentech. Za nežádoucí byly ruským režimem označeny stovky subjektů – mimo jiné organizace Člověk v tísni, WWF, Greenpeace, Transparency International, nebo řada nezávislých médií, včetně Reportérů bez hranic či Rádía Svobodná Evropa.

„Aarhuská úmluva není nezávazná deklarace, naopak je závaznou mezinárodní smlouvou. Pokud nová vláda omezí nevládním organizacím přístup do řízení, kde se rozhoduje o projektech s významným dopadem na životní prostředí, poruší tím závazky, které na sebe Česká republika vzala. Součástí úmluvy je také povinnost státu chránit obránce životního prostředí před pronásledováním. Veřejná dehonestace a povinnost označovat se za zahraniční agenty patří mezi metody perzekucí. Jde o první kroky systematické snahy o omezování práva občanů hájit své životní prostředí a zdraví,“ říká Martin Skalský z Arniky.

Osočování občanů a občanek usilujících o zlepšení svého okolí

„Termín „politický aktivismus“ je používán pejorativně ve snaze očernit občany a občanky, kteří nejsou lhostejní k dění ve společnosti. Úlohou nevládních a občanských organizací je mimo jiné navrhnout zlepšení v zákonech, upozorňovat na systémové chyby a přinášet do veřejné diskuse nová témata. Aktuální návrh má za cíl redukovat veřejnou angažovanost na pouhou účast ve volbách,“ uvedla ředitelka Zeleného kruhu Petra Kolínská.

Environmentální organizace sledují mimo jiné dodržování zákonů na ochranu přírody, krajiny a zdraví. Návrh vládního prohlášení ale nepokrytě usiluje o eliminaci veřejné kontroly nad velkými znečišťovateli, těžaři, výrobci potravin a dodržováním opatření proti týrání zvířat. Běžní občané nebo malé obce si často nemohou dovolit investovat svůj čas a finanční prostředky, aby před soudem bránili svá práva vůči velkým korporacím nebo bránili své právo na příznivé životní prostředí v povolovacích řízeních. Ekologické nevládní organizace poskytují lidem, kteří chrání svůj domov, čistou vodu a zdravé prostředí, právní pomoc a odborné zastání.

„Jsou to právě nevládní organizace, které v praxi testují a realizují projekty na zadržování vody v krajině, zajišťují výsadbu alejí nebo návrat života do řek. Pokud je budoucí vláda začne dehonestovat, vzdává se spolupráce s množstvím odborníků, kteří státní správě efektivně pomáhají řešit praktické ekologické problémy,“ uvedla Zuzana Lenhartová, ředitelka Hnutí DUHA.

Tisková zpráva Zeleného kruhu, koláž: Greenpeace ČR

Petice na podporu vyhlášení Přírodního parku Údolí Rudolfovského potoka

Údolí Rudolfovského potoka je oblíbeným místem pro procházky a výlety, stejně jako domovem řady vzácných a ohrožených druhů. Před časem se díky úsilí místních obyvatel ubránilo masivní chatové zástavbě a zůstalo zachovalou přírodní enklávou uprostřed rozšiřujících se sídel. Mimo jiné je v údolí a jeho blízkém okolí registrováno hned pět významných krajinných prvků. Dalším krokem k trvalé ochraně údolí by mohlo být vyhlášení přírodního parku, na jehož podporu nyní vznikla petice.

Calla dlouhodobě spolupracuje s rudolfovským spolkem Náš domov na snahách o ochranu údolí Rudolfovského potoka před masivní chatovou zástavbou, na registraci Významného krajinného prvku

(VKP) Rudolfovský lom a biologickém průzkumu údolí. Zástavbu se prozatím podařilo odvrátit, VKP je registrován a biologický průzkum odhalil výskyt řady vzácných a ohrožených druhů.

Dalším logickým krokem v ochraně údolí je vyhlášení přírodního parku, které připravuje krajský úřad. Přírodní park by mohl pomoci právě s regulací další zástavby v údolí. Proto se místní rozhodli vytvořit petici na podporu vyhlášení přírodního parku, kterou lze podepsat zde: <https://e-petice.cz/petitions/petice-na-podporu-vzniku-prirodniho-parku-udoli-rudolfovskeho-potoka.html>.

Pokud byste se chtěli k tématu dozvědět více, můžete se podívat na webovou stránku: <https://www.udolirudolfovskehopotoka.cz/>.

Rudolfovský spolek Náš domoc vydal o údolí také publikaci, která je ke stažení tady: <https://www.udolirudolfovskehopotoka.cz/pdf/brozurka-udoli-rudolfovskeho-potoka.pdf>.

Jiří Řehounek

Zjišťovací řízení EIA na resort VIVA Lipno bylo zahájeno

Jak už jsme před časem informovali, díky aktivitě spolků Nejvyšší správní soud zrušil územní rozhodnutí pro resort VIVA Lipno. Projekt původně investor předložil jako rekreační areál, poté ho ovšem přejmenoval na bytový komplex, aby se vyhnul nutnosti posouzení jeho vlivů na životní prostředí (EIA). Zjišťovací řízení EIA bylo zahájeno 20. října.

Záměr o celkové rozloze 4,5 ha chce developer postavit přímo na zalesněném břehu jezera poblíž Frymburku, ovšem v katastru Lipna nad Vltavou. Skládá se z deseti bytových domů, patnácti rodinných domů, dvou venkovních bazénů a klubu s restaurací a wellness, který nebude přístupný pro veřejnost. Vizualizace na internetu stále ukazují podobu projektu s molem pro jachty a vykácenými stromy na pobřeží, přestože investor tvrdí, že od těchto záměrů upustil. Výstavba resortu by zcela změnila současný přírodní charakter pobřeží.

„VIVA Lipno je ukázkovým příkladem developerských praktik, a to nejen na Lipensku. Jsme přesvědčeni, že obec Lipno nad Vltavou nepotřebuje další apartmánové komplexy maskované za bytovou výstavbu – už

vůbec ne čtyři kilometry od vlastní obce. V současnosti totiž probíhají řízení o stavební povolení pro dva další rozsáhlé apartmánové projekty přímo v obci, z nichž jeden má opět stát přímo na břehu Lipna,” vysvětluje Pavla Setničková ze spolku Lipensko pro život.

„Nebýt aktivity spolků, možná už by se u Lipna stavělo. A vznikl by nebezpečný precedens. Kdyby resort VIVA Lipno hladce dospěl až do fáze stavebního povolení, všichni developeři by měli od nynějška návod, jak se vyhnout komplikovanému procesu EIA. Stačilo by prostě

rekreační resorty přejmenovat na bytové," komentuje rozsudek Jiří Řehounek ze spolku Calla.

Celý levý břeh Lipna momentálně čelí snahám developerů o další zástavbu. Na více než 350 hektarech lesní nebo zemědělské půdy by zde podle jejich představ mělo vzniknout přes 30 rekreačních areálů s kapacitou více než 9 000 lůžek. Tyto projekty by znamenaly další zábor přírody a volné krajiny, kácení stromů, ohrožení stanovišť zvláště chráněných druhů, snížení prostupnosti krajiny pro lidi i zvířata nebo další zhoršení kvality vody v Lipně.

Spolky samozřejmě ve stanovené lhůtě podaly k oznámení EIA připomínky. O průběhu procesu EIA vás budeme i nadále informovat.

Tisková zpráva Cally a Lipenska pro život (redakčně upraveno a kráceno)

Výstavba deseti penzionů na Lojzových Pasekách zastavena

Plánované „penzionové monstrum“ dvakrát vyšší, než okolní chaty skončilo na stole úředníků. Pomohla občanská angažovanost a respekt k územnímu plánu.

Ambiciózní projekt deseti penzionů v tradiční chatové lokalitě u Lipna dostal stopku. Stavební úřad v Českém Krumlově zamítl záměr společnosti LIPNO INVEST – K s.r.o., který měl proměnit klidnou rekreační oblast v komerční ubytovací komplex s devíti masivními ubytovacími objekty a hlavní budovou a kompletní infrastrukturou. Klíčovou roli v zastavení projektu sehrála

aktivní místní komunita podpořená dvěma místními spolky. Díky včasné a věcné spolupráci se podařilo připravit kvalitní argumentaci zaměřenou na nejzásadnější aspekt – soulad záměru s územním plánem. Urbanistické podklady, které dodali majitelé okolních nemovitostí, jednoznačně prokázaly, že navrhované výšky a objemy budov výrazně překračují charakter lokality a odporují jejím dlouhodobým rozvojovým cílům

Stavební úřad se s tímto stanoviskem plně ztotožnil a záměr zamítl. Důvody byly jasné: hrubé porušení územního plánu a naprostý nesoulad s charakterem okolní zástavby. Čísla mluví za vše. Zatímco tradiční chaty v lokalitě měří maximálně sedm metrů, plánované penziony měly dosahovat přes 12 metrů a hlavní budova dokonce téměř 15 metrů. Pro srovnání: hlavní budova by byla dvakrát vyšší než běžný rodinný dům v okolí, objemově pak téměř sedmkrát větší. "Hmotové řešení objektů se zcela vymyká okolní zástavbě, působí cizorodě a narušuje ráz původní zástavby," konstatoval stavební úřad.

Platný územní plán městyse Frymburk jasně stanovuje, že výšková hladina zástavby musí respektovat kontext okolí. Překvapivé je, že samotný městys Frymburk k záměru nevzněl výhrady, ačkoliv projekt vybočoval z pravidel jeho vlastního územního plánu – a to v době, kdy starosta Řezáč veřejně deklaruje snahu o redukci výstavby v obci.

„Nejsme aktivisté, ale sousedé, kteří mají zájem o vyvážený a respektující rozvoj území – včetně odpovídající infrastruktury,” uvedl jeden ze sousedů Pavel Štorek. „Je zarážející, že návrh takto rozsáhlého projektu vznikl bez širší veřejné diskuze, která je standardem v evropských zemích.“

„S Lojzovými Pasekami jsme téměř sousedé. Není nám tedy lhostejné, co se tam odehrává. V našich připomínkách konstatujeme, že stavby navržených parametrů by mohly být v rámci Lipenska umístěny

maximálně tak v Lipně nad Vltavou,“ říká Blanka Lavičková ze Spolku chatová osada Hrdoňov.

„Záměr by měl být posouzen podle zákona o vlivech na životní prostředí, k čemuž bohužel nedošlo. V rámci tohoto procesu by byl jistě usměrněn do přijatelnější podoby,“ dodává předsedkyně spolku Lipensko pro život Pavla Setníčková.

Rozhodnutí zatím není pravomocné. Developer má nyní možnost podat odvolání nebo projekt přepracovat v souladu s územním plánem.

Tisková zpráva Lipenska pro život (foto archiv LPŽ)

Akcelerační oblasti pro OZE jsou nutné. Musí respektovat přírodu, vznikat ve spolupráci s místními lidmi a zrychlit povolování

Ministerstvo životního prostředí zveřejnilo [mapu pro vymezení akceleračních oblastí](#) pro obnovitelné zdroje energie a zároveň [grantovou výzvu pro obce a kraje](#), které si je budou chtít vymezit samy nad rámec těch, které připravuje stát. Podle Hnutí DUHA jsou akcelerační oblasti potřeba, protože zrychlení výstavby OZE (a zejména větrných elektráren) je nutné, abychom zvládli energetickou transformaci, posílili energetickou bezpečnost a zajistili příznivé ceny energií. Akcelerační oblasti však musí respektovat zájmy ochrany přírody a zároveň ochrany klimatu (tedy rychlý rozvoj OZE). A musí probíhat otevřená komunikace a domluva s kraji, obcemi a místními lidmi.

Akcelerační oblasti je nejvhodnější vymezit v oblastech označených ve výše uvedené mapě zeleně, kde je minimální konflikt s jinými veřejnými zájmy. Avšak takových oblastí je málo. Vymezování je možné i ve žlutých oblastech, kterých je více, ovšem za podmínky prověření možností. V obou případech musí být stanoveny jasné podmínky. A je nutné připomenout, že větrné a velké fotovoltaické elektrárny je možné stavět i bez akceleračních zón, jen je nutné individuálnější posouzení možných vlivů na veřejné zájmy. U malých střešních fotovoltaik jsou pravidla ještě jednodušší, což je pozitivní.

Pro úspěch akceleračních oblastí a celkově rozvoje obnovitelných zdrojů považuje Hnutí DUHA za klíčové tyto zásady:

- transparentní proces vymezení oblastí ze strany státu, otevřená komunikace a domluva s kraji, obcemi a místními lidmi
- respektování zájmů ochrany přírody a zároveň ochrany klimatu (tedy rychlý rozvoj OZE)
- aktivní podpora státu pro rozvoj OZE v legislativní, správní, daňové i vzdělávací rovině
- další zrychlování procesů povolování v akceleračních oblastech i mimo ně, avšak zachování účasti veřejnosti

Komplexní požadavky na urychlení výstavby obnovitelných zdrojů v souladu s ochranou přírody shrnuly nevládní organizace již ve [společném stanovisku Zeleného kruhu, Klimatické koalice a WWF](#).

Jiří Koželouh, vedoucí energetického programu Hnutí DUHA, říká: „Akcelerační oblasti - zejména pro větrné elektrárny - jsou potřeba, protože Česko zaostává v rozvoji těchto domácích čistých zdrojů, které nutně potřebuje

pro transformaci energetiky, posílení energetické bezpečnosti i zajištění příznivých cen elektřiny. Je však nutné respektovat zájmy ochrany přírody a vymezovat oblasti ve spolupráci s kraji, obcemi a místními lidmi. Aby to mělo smysl, musí se dál zrychlovat povolování jak v akceleračních oblastech, tak i mimo ně a zároveň zachovat účast veřejnosti v těchto procesech.”

Tisková zpráva Hnutí DUHA

VYŠLO

Co nás vyjde levněji? Obnovitelná, nebo jaderná cesta?

Česká republika se dlouhodobě řadí mezi země s nejmenším podílem výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů v Evropské unii - v roce 2024 byla třetí od konce před Maltou a Lucemburskem. Jedním z důvodů pomalého rozvoje obnovitelných zdrojů je obtížné prosazování podpůrných schémat typu garantovaných výkupních cen elektřiny, které jsou pro investory do obnovitelných zdrojů nezbytné. Stejný typ garance ovšem potřebují i jaderné elektrárny, jejichž rozvoj má v České republice širokou politickou podporu. Hnutí DUHA zveřejnila aktualizovanou analýzu [Co nás vyjde levněji? Obnovitelná, nebo jaderná cesta?](#), ve kterém srovnává náklady na podporu obnovitelných zdrojů a jaderných elektráren.

Jednou z používaných metod porovnání nákladů na různé druhy výroby elektřiny je charakteristika LCOE (Levelized Costs of Electricity), která shrnuje všechny náklady spojené s výstavbou a provozem elektrárny (náklady na investici do výstavby, na palivo, obsluhu, údržbu i likvidaci) a vztahuje je k počtu megawatthodin vyrobených za dobu životnosti elektrárny. Pro Velkou Británii, Francii i Čínu, tedy země, které elektrárny všech typů stavějí, vychází charakteristika LCOE příznivěji pro obnovitelné zdroje. [V případě evropských zemí jde o výrazný rozdíl.](#)

Druhou možností je porovnání úrovně garantovaných výkupních cen z různých zdrojů. Ty se v případě obnovitelných zdrojů soutěží v aukcích. V nedávných aukcích uspěly projekty pevninských větrných elektráren s nabízenou cenou kolem 40 €/MWh v Polsku a 68 €/MWh v Německu. V případě České republiky uspěly v aukci projekty větrných elektráren s vyšší cenou (111 až 137 €/MWh), což odráží vysoká rizika plynoucí ze složitých povolovacích procesů. Garantovaná výkupní cena elektřiny z rozestavěné jaderné elektrárny Hinkley Point C by v dnešních cenách činila 153 €/MWh (skutečná bude záviset na vývoji inflace a roku spuštění elektrárny).

Instalovaný výkon i produkce obnovitelných zdrojů stabilně roste na evropské i globální úrovni. V Evropské unii dosáhl v roce 2024 podíl obnovitelných zdrojů na výrobě elektřiny 47 %, v globálním měřítku již překonávají výrobu elektřiny z uhlí. Významnému rozvoji dochází vedle Německa nebo Rakouska také v Polsku.

Pro energetickou bezpečnost České republiky nesporně dává smysl potenciál domácích obnovitelných zdrojů maximálně využít. Prvním krokem musí být urychlení povolovacích procesů zejména pro větrné elektrárny, kterého lze dosáhnout naplněním schváleného zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie (například vymezením akceleračních zón).

Karel Polanecký, energetický expert Hnutí DUHA, říká: „V sousedních zemích vidíme, že při nastavení stabilního prostředí lze obnovitelné zdroje stavět levně a profitovat z nízké ceny elektřiny. Zejména v případě větrných elektráren musíme urychlit povolovací procesy, aby projekty na našem území byly pro investory srovnatelné s Německem nebo Polskem.”

Tatiana Mindeková z think-tanku Ember, doplnila: „V první polovině roku 2025 vyrobily obnovitelné zdroje poprvé v historii více elektřiny než uhlí na celosvětové úrovni. V Evropě je tento přechod ještě výraznější: solární energie loni překonala uhlí jako zdroj elektřiny v EU a v červnu 2025 se vůbec poprvé stala největším zdrojem elektřiny v celé Unii. Tento rekord dokazuje, že přechod na čisté zdroje už není vizí budoucnosti, ale realitou dneška. V posledních pěti letech rostla solární energie ve střední a východní Evropě rychleji než průměr EU, což potvrzuje obrovský potenciál regionu. Česká republika však zatím zaostává. Aby mohla využít výhod levné, domácí a stabilní energie, potřebuje dlouhodobý směr a stabilní rámec, který dodá jistotu investorům i obcím a pomůže rozvoj obnovitelných zdrojů zrychlit.”

Marta Anczewska z Institutu Reform, uvedla: „Větrné elektrárny na pevnině jsou pro Polsko optimálním obnovitelným zdrojem energie. Mají nejnižší náklady ze zdrojů na výrobu elektřiny, vytvářejí přidanou hodnotu pro polskou ekonomiku a lze je dobře integrovat do elektrizační soustavy. Dosud jsme postavili 10 GW instalovaného výkonu pevninských větrných elektráren, což umožnilo dosáhnout výrobu 24,5 TWh, tedy 14,5 % polské elektřiny. Jde o klíčový zdroj, který dlouhodobě pomůže snížit ceny elektřiny pro všechny odběratele.”

Jiří Koželouh, vedoucí energetického programu Hnutí DUHA, říká: „Polsko může být naším vzorem v rozvoji obnovitelných zdrojů. Český průmysl však musí mít jistotu, že nová vláda bude vypisovat aukce na podporu větrných elektráren a bude veřejnosti jasně komunikovat jejich význam. Je také nutné pokračovat ve zrychlování a zjednodušování povolovacích procesů a také rychle vymezit dostatek akceleračních oblastí. Kromě toho by stát měl podpořit obce ve vyjednávání s developery a zapojování lidí do rozhodovacích procesů o projektech větrných elektráren.”

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Atlas dekarbonizace Česka

Debata o dekarbonizaci v Česku je často roztržštěná a založená na dojmech. Atlas ji ukotvuje v datech a vytváří společný jazyk pro věcnou diskuzi napříč obory. Poprvé máme na jednom místě ucelený přehled – odkud emise vznikají, jak je snižovat a jaké technologie máme k dispozici. Atlas dekarbonizace spojuje data, vědecké poznatky a srozumitelná vizuální schémata a infografiky do srozumitelné mapy, která pomáhá pochopit souvislosti, potenciály i slepé uličky české dekarbonizace.

Publikace vychází z několikaleté analytické práce týmu Fakta o klimatu, expertních rozhovorů a z rámce ABC dekarbonizace. Tento rámec systematizuje české emise do šesti kategorií a umožňuje pochopit, kde mají jednotlivá opatření nejvyšší efekt a kde vůbec s dekarbonizací začít. A to jak na úrovni státu, firmy nebo jednotlivců.

Atlas není plán ani recept, který by určoval jedinou správnou cestu. Je to mapa – orientační základ pro odborníky, odbornice, učitele a učitelky, novinářky a novináře, firmy i veřejnost. Atlas je určen všem, kteří chtějí hledat cesty k dekarbonizaci Česka na základě faktů a dat.

Digitální verze Atlasu je zdarma dostupná na adrese www.atlasdekarbonizace.cz. Ale můžete získat i tištěnou publikaci. Ve spolupráci se Svazem knihovníků a informačních pracovníků probíhá kampaň [Pomozte dostat Atlas dekarbonizace do knihoven](#). Váš příspěvek na Donio.cz umožní umístit Atlas tam, kde lidé hledají ověřené a spolehlivé informace: do veřejných knihoven. A jako odměnu můžete získat i jeden výtisk Atlasu pro vás.

Tisková zpráva Fakt o klimatu (redakčně upraveno)

Proč jsou jaderné elektrárny drahé?

V obsáhlém článku s názvem [Why investing in new nuclear plants is bad for the climate](#) hledají výzkumní pracovníci Luke Haywood, Marion Leroutier a Robert Pietzcker také odpověď na otázku, co způsobuje vysoké náklady na výstavbu jaderných elektráren a zejména jejich nárůst v porovnání s obdobím sedmdesátých a osmdesátých let dvacátého století. Přinášíme shrnutí jejich závěrů, k nimž patří, že investice do nových jaderných elektráren jsou kvůli vysokým nákladům a dlouhé době výstavby škodlivé pro klima.

Náklady na výstavbu jaderných elektráren do značné míry závisí na úrovni opatření pro zajištění jaderné bezpečnosti. Riziko jaderné havárie nelze vyloučit a rozsah škod může v nejhorších myslitelných případech dosáhnout globálního rozměru. Z ekonomického pohledu je vzhledem k nízké pravděpodobnosti velké havárie obtížné hodnotit, nakolik jsou investice do zvyšování jaderné bezpečnosti nákladově efektivní. V minulých dekádách byly jaderné elektrárny stavěny rychleji než v současné době, neboť bezpečnostní

požadavky byly nižší. Důraz na jadernou bezpečnost ze strany vládních představitelů ovšem dává smysl - mimo jiné proto, že provozovatelé jaderných elektráren mají velmi omezenou možnost svá zařízení pojistit u komerčních pojišťoven.

Vedle nákladů na výstavbu jsou klíčovým parametrem pro hodnocení ekonomiky jaderných elektráren finanční náklady (splácení úroků půjček během výstavby). Dlouhá doba výstavby a častá zpoždění vedou ke zvyšování finančních nákladů při každé úrokové sazbě. Francouzský auditorský dvůr odhaduje, že náklady na jadernou elektrárnu Flamanville vzrostou ze 13,2 miliard eur (tzv. overnight costs pro teoretický případ, že by elektrárna byla postavena za jednu noc) v důsledku zpoždění na 20 miliard eur po započtení finančních nákladů. Problematické výsledky projektů výstavby jaderných elektráren pak vedou k vyšším úrokovým sazbám.

Z uvedených důvodů nelze očekávat snížení nákladů na výstavbu nových jaderných reaktorů ani v následujících letech. Dosavadní zkušenosti s výstavbou reaktorů EPR vedou u plánovaného projektu

Sizewell C ve Velké Británii k cenovému odhadu 20 miliard liber za jeden reaktor ještě před zahájením výstavby.

Nelze očekávat, že problém vysokých nákladů na výstavbu vyřeší technologie malých modulárních reaktorů (Small Modular Reactors – SMR). Výhoda jednodušší konstrukce bude v jejich případě ekonomicky vyvážena ztrátou úspory z rozsahu a nižší produkcí elektřiny. Podle dostupných propočtů by se efekt sériové výroby projevil až při výstavbě stovek reaktorů SMR jednoho typu. Při menším počtu kusů nemohou velkým reaktorům ekonomicky konkurovat.

Vzhledem k naléhavosti zmírňování změny klimatu, které vyžaduje rychlé snížení emisí v energetice, by měla být upřednostněna nejlevnější technologie, kterou lze nasadit nejrychleji. Z hlediska nákladů i rychlosti jsou obnovitelné zdroje energie lepší než jaderná energie. Každé euro investované do nových jaderných elektráren tak ve srovnání s investicemi do obnovitelné energie oddaluje dekarbonizaci a v důsledku i zvyšuje množství vypuštěných emisí.

Karel Polanecký pro Temelin.cz

Monitoring potvrdil narození vlčích mláďat v několika oblastech ČR

Na základě dosavadních výsledků monitoringu Hnutí DUHA Šelmy se i v roce 2025 potvrdilo narození vlčat v několika oblastech České republiky, které organizace dlouhodobě sleduje. Po pěti letech byla reprodukce potvrzena na Kokořínsku a Ralsku. Naproti tomu v Novohradských horách se vlčí mláďata letos zatím potvrdit nepodařilo. Monitoring je zaměřen pouze na vybrané modelové oblasti a neslouží proto k určení celkového počtu vlků v ČR.

„Výsledky letošního monitoringu potvrzují, že se vlci stávají pevnou součástí české přírody. Jejich přítomnost má pozitivní vliv na krajinu – pomáhají snižovat počty divoce žijících kopytníků a tím přispívají k obnově lesů. Aby mohlo soužití člověka a vlka fungovat bez problémů, je kromě podpory chovatelů hospodářských zvířat nezbytná také edukace a zvyšování povědomí veřejnosti o vlcích a jejich roli v přírodě,“ komentuje situaci manažerka Hnutí DUHA Šelmy Romana Uhrinová.

Je nutné připomenout, že k přirozenému běhu přírody patří i skutečnost, že přibližně dvě třetiny vlčích mláďat nepřežijí první rok života. Monitoring tedy zaznamenává pouze část populace, a úspěšná reprodukce neznamena automaticky, že všechna mláďata dospějí.

Monitoring vlků v terénu je organizačně náročný. Hnutí DUHA Šelmy za pomoci dobrovolníků Vlčích a Rysích hlídek sleduje jen vybrané oblasti, kde dokumentuje vývoj výskytu, rozmnožování a dlouhodobé trendy. Významnou roli přitom hrají i hlášení od veřejnosti, která lze zasílat na adresu stopy@selmy.cz.

Přehled jednotlivých oblastí:

Krušné hory

Reprodukce vlků byla letos potvrzena ve třech teritoriích – ve východní, střední a západní části Krušných hor. Vzniklo také nové teritorium ve střední části pohoří, kde byl potvrzen vlčí pár. Letos je pár ještě příliš mladý na odchov mláďat, reprodukce se však očekává v příštím roce.

V jednom z teritorií ve východní části Krušných hor se letos vlčata nepotvrdila. Samice z původního rodičovského páru zmizela a loňská mláďata jsou zatím příliš mladá k vlastní reprodukci. Genetické analýzy zároveň ukázaly, že samec z tohoto páru pochází z italsko-alpské populace, zatímco původní samice byla potomkem šumavské smečky.

Nově se zde pohybuje mladá vlčice, která je podle výsledků genetických testů jejich dcerou. V jiném teritoriu ve východní části hor se však letos rozmnožování podařilo potvrdit.

V západní části Krušných hor zůstává vlčí populace stabilní. Všechna známá teritoria v tomto pohoří zároveň zasahují i na území Německa, což odpovídá přirozenému pohybu vlků napříč hranicemi.

Lužické hory - východní část

Reprodukce vlků byla v této oblasti potvrzena téměř každoročně od roku 2020, s výjimkou roku 2023. Letos se rozmnožování potvrdilo ve východní části hor. Fotopasti zachytily také loňské mládě, které se se smečkou zdržuje pravděpodobně kvůli poraněné tlapce nebo pomáhá s výchovou letošních vlčat.

Dospělí vlci byli v této oblasti několikrát fotografováni s kořistí, což je důležitý indikátor, že se vlci aktivně starají o mláďata a vychovávají je v bezpečném teritoriu.

Frýdlantsko

Na česko-polské hranici byla letos [potvrzená reprodukce jedné z přeshraničních vlčích smeček](#) zasahující do Frýdlantského výběžku. V druhé mapované frýdlantské smečce rozmnožování potvrzeno letos nebylo.

Jesenicko

Fotograficky potvrzené rozmnožování bylo zaznamenáno ve třech teritoriích, u dalšího se reprodukce dá předpokládat, ale není zatím dostatek dat k jejímu potvrzení.

Beskydy a Javorníky

Reprodukce byla v letošním roce potvrzena u čtyř smeček – ve dvou teritoriích v Moravskoslezských Beskydech, v jednom v Javorníkách a v jednom ve Vsetínských Beskydech.

Reprodukcí vlků na území Beskyd a Javorníků potvrdily záběry pořízené z fotopastí, které byly instalovány jako součást monitoringu v rámci projektového území Beskydy-Kysuce, jež je součástí [evropského projektu LECA Interreg Central Europe](#). Tento projekt zahrnuje spolupráci pracovníků z Hnutí DUHA Šelmy a Mendelovy univerzity v Brně, kteří zde systematicky sledují a vyhodnocují výskyt vlků.

Oproti předchozím letům se reprodukce letos nepotvrdila ve Slezských Beskydech.

Broumovsko a Orlické hory

Společně s Mendelovou univerzitou v Brně a polským národním parkem Góry Stolowe jsme v rámci česko-polské spolupráce potvrdili reprodukci ve třech teritoriích na Broumovsku (Javoří hory, Vraní hory, Góry Stolowe) a ve dvou v Orlických horách, což je stejně jako v předchozích letech. Zajímavostí je, že podle fotopastí je matkou vlčat v Javořích horách již druhým rokem po sobě vlčice, která má jen 3 končetiny - [máme ji zaznamenanou na fotopastech od roku 2022](#). Dříve byla členkou smečky, ale [po upytlačení vlčice](#) z původního rodičovského páru tvoří nový rodičovský pár ona.

Novohradské hory

Na jednoznačné potvrzení letošní reprodukce v Novohradských horách stále ještě čekáme. Na základě předchozího monitoringu víme, že smečka v tomto území je sdílená – česko-rakouská a výskyt na české straně hranice se nám obvykle podaří potvrdit až na sklonku podzimu a zimy.

Kokořínsko a Ralsko

Po pěti letech se podařilo prokázat rozmnožování vlků na území Kokořínska a Ralska. Od roku 2020, kdy byla [pravděpodobně zastřelena](#) vlčice z původního rodičovského páru, se zde i přes trvalou přítomnost vlků a systematický monitoring nepodařilo reprodukci potvrdit.

Letos jsme však už v průběhu května zaznamenali vlčici s nateklými struky, což naznačovalo možné rozmnožení. V červenci se narození vlčat skutečně potvrdilo.

Pokud se chcete podílet na ochraně velkých šelem v České republice, [zapojte se do Vlčích a Rysích hlídek](#) nebo podpořte naši práci [finančním darem](#). Společně můžeme zajistit, aby vlci a další šelmy nadále plnili svou nezastupitelnou roli v naší krajině.

Podle Selmy.cz

Projekt občanské vědy zaměřený na budějovické havrany se chýlí ke konci

Jak už čtenáři Ďáblíka dobře vědí, českobudějovičtí havrani se stali objektem tzv. občanské vědy. Za projektem výzkumu zdejších havranů stojí ornitologové z Přírodovědecké fakulty JU, kteří je sledují s pomocí vysílaček, žlutých odečítacích kroužků i přímým mapováním v terénu. Mapovací projekt zaměřený na potravní chování havranů se momentálně chýlí ke konci. Pokud se chcete ještě do konce roku zapojit, můžete se stáhnout mobilní aplikaci nebo využít tento sčítací formulář:

<https://survey123.arcgis.com/share/7244f3a57c3b4098bde94b275fd80b24> .

Pro oba způsoby zapojení existuje i QR kód.

Cennou informací bude pro ornitology i odečtení žlutého kroužku na noze některého z havranů, na to ovšem potřebujete dalekohled nebo fotoaparát se zoomem. Sledování havranů se žlutými kroužky časově omezené není.

Chcete-li být co nejvíce v obraze a načerpat také zajímavé informace ze života havranů (a jejich krkavcovitých příbuzných), můžete se podívat nebo i přihlásit do havraní Facebookové skupiny:

<https://www.facebook.com/groups/472165450854345/> .

Jiří Řehounek

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Moderní poznatky humifikace

Nedávno minulé předvolební kampaň by opravníku vystačila na mnoho pokračování. Zastavme se třeba dnes u programu Motoristů, již v programu úderně konstatovali: „Je třeba vycházet z moderních poznatků půdní biologie, humifikace a hydrologie, nikoli z byrokratických tabulek.“

Docela by mě zajímalo, jaké poznatky, natož moderní, přinesla lidstvu humifikace a zda ji Motoristé

považují za vědní obor. Nebo jestli jejich program psala AI. Není však koho se zeptat. A mezitím formulace v takřka doslovném znění skončila v programovém prohlášení nastávající vlády odborníků na slovo vzatých.

Každopádně má být ona věta očividnou zástěrkou pro zrušení protierozní vyhlášky. Jenom pořád nevím, jestli její zrušení podpořily moderní poznatky půdní biologie, hydrologie, nebo humifikace.

Jiří Řehounek

Kontaminace polí v podhůří Novohradských hor

V průběhu letošního podzimu došlo ke kontaminaci mnoha hektarů orné půdy v okolí vsí Kamenná a Kondrač. Do polí byl zaorán popel z teplárny, který podle rozboru obsahuje nadlimitní množství těžkých kovů, například olova a rtuti. Kromě popelu byl do polí zaorán také kovový odpad obsahující kliky, pružiny, kovové taveniny a různé součástky. V teplárně, ze které materiál pochází, tak zjevně dochází ke spalování odpadu namísto biomasy. Kontaminace půdy těžkými kovy vede k chronické toxicitě půdy a má negativní dopad na lidské zdraví.

O problému vznikla reportáž České televize natočená pro pořad Nedej se! Reportáž je možné zhlédnout [ZDE](#). V průběhu natáčení reportáže byli na místo přivoláni inspektoři Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZÚZ), kteří na místě nařídili zastavit orbu a udělili zákaz zapravování materiálu do půdy. Zemědělci v následujících dnech materiál přesto zaorali a proti zákazu podali odvolání. Aktuálně je

důležité, jaké budou výsledky šetření ÚKZÚZ a jak se k problematice nakládání s odpadem z teplárny postaví Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP).

K zapravování podobného materiálu mohlo pravděpodobně docházet také na jiných místech, přichází k nám zprávy o možné kontaminaci zemědělské půdy také v předchozích letech. Pokud byste k tomu měli jakékoli relevantní informace, oceníme, když nás budete kontaktovat na info@krajinanovohradska.cz.

O problému je třeba mluvit, stejně tak je důležité zajímat se o to, kdo a jak v krajině hospodaří. Předejděme další kontaminaci půdy a degradaci prostředí!

Krajina Novohradska

Písečtí moudřejší než Budějčáci?

V Písku mají jasno: v referendu, které se konalo spolu s volbami do poslanecké sněmovny v září 2025, odmítli spalovnu o kapacitě 50 tisíc tun ročně, byť měla kladnou EIA (posouzení vlivu stavby a jejího provozu na životní prostředí) a příslibem více než miliardovou dotaci. Jednoduché „ne“, které se počítá.

V Českých Budějovicích se naopak chystá spalovna typu ZEVO Vráto. Plán počítá až se 160 tisíci tun odpadu ročně, tedy s kapacitou výrazně přesahující místní produkci spalitelného odpadu. Město samotné podle krajské svozové studie generuje zhruba 45–46 tisíc tun směsného komunálního odpadu ročně. Zbytek má dorazit odjinud – převážně po silnici, zatímco železnice je uvažována jen pro vzdálenosti nad cca 150–200 km. To je zásadní logistický i zdravotní detail v městě a okolí, kde se rozptylové podmínky střídají a znečištění se v inverzích kumuluje.

Proč se tlačí na tak velkou kapacitu spalovny typu ZEVO? Investoři argumentují stabilním teplem a „ekologickým smyslem“. Jenže i oficiální strategie počítají s dovozem z širšího regionu, což znamená tisíce kamionových jízd ročně a riziko, že „plnou kapacitu“ udržíme jen díky svážení cizího odpadu. A závazné využití železnice – ať už na dovoz paliva (odpadu), nebo odvoz zbytků po spalování – v dostupných dokumentech nenajdeme.

K tomu připočtíme přelévání rozpočtových slibů. Zatímco v roce 2020 se u ZEVO Vráto mluvilo o 2,8 mld. Kč, novější informace pracuje s ciframi kolem 3,6 mld. Kč (část by měl krýt Modernizační fond), dokonce se v tisku objevilo i 7,8 mld. V době drahých financí a stavebních zakázek to rozhodně není stropový odhad. Srovnatelný jihočeský projekt v Plané nad Lužnicí (80 tis. t) se po tendru blíží 2,5 mld. Kč – a to je poloviční kapacita.

Zkušenosti ze zahraničí varují. Amsterdam musel po odstávkách a finančních problémech svého AEB (spalovna odpadu) sanovat firmu stovkami milionů eur; město dnes počítá ztrátu kolem 400 mil. € po neúspěšném prodeji. V Kodani je ikonický CopenHill kritizovaný jako předimenzovaný a drahý – město ho drží „na výkon“ dovozem odpadu ze zahraničí (např. z Irska). Čína, která v poslední dekádě vybudovala víc než tisíc spaloven, už dokonce naráží na nedostatek „paliva“: třídění a zpomalená spotřeba přináší přebytkovou kapacitu a provozní ztráty. Poučení? Velká ZEVO jsou citlivá na změnu odpadové reality i enviromentální politiku. A co pak s nimi?

A k právní rovině: žaloba Arniky a Hnutí DUHA upozorňuje, že posuzování dopadů v ZEVO Vráto bylo nevariantní, toxické látky podhodnocené a projekt může ohrozit recyklační cíle dané zákonem o odpadech č. 541/2020 Sb. To není banalita – takové rozhodnutí zamyká odpadové hospodářství na desítky let.

Dále se mění hřiště v energetice i regulaci. Od roku 2024 jsou komunální spalovny v EU povinně v režimu MRV (monitoring a reportování emisí CO₂) a Evropská komise do července 2026 zhodnotí plné zahrnutí do EU ETS (systém, kde se platí za vypouštění emisí CO₂ do ovzduší. Firma musí buď vyprodukovat méně emisí, nebo si koupit emisní povolenky.) s výhledem od roku 2028.

Tak, kdo je moudřejší? Ten, kdo hodnotí v širším kontextu: dopravu odpadu, zdravotní hlediska emisí, cenu emisních povolenek, snižující se výhřevnost odpadu v čase, ohrožení zákonných recyklačních cílů ... Píseční to tak udělali.

Tereza Machová (Spolek T.G.M.novevrato.cz), Jaroslav Valevský ml. (Náš domov z.s.), původně psáno pro Rudolfové listy

FOTOBLOG

Ikonická stavba, nebo díra na odpadky z dovozu?

Při redakční úpravě předchozího článku jsem si vzpomněl na v něm zmíněný Copenhill, jak se přezdívá kodaňské spalovně odpadů. Protože není nad vlastní zkušenost, při návštěvě dánského hlavního města jsme ji nevynechali.

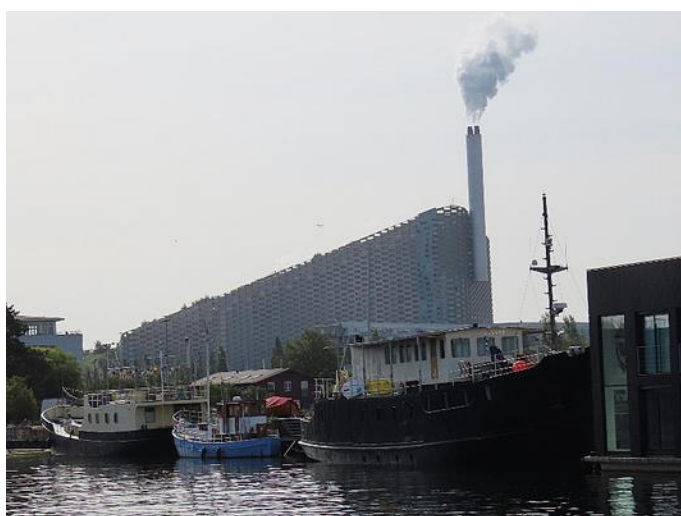
Architektonicky jde nepochybně o zajímavé dílo, na tom bych se s architekty shodl. Zahrnuje mimo jiné

celoročně provozovanou sjezdovku (na ní bych nechtěl upadnout), lezeckou stěnu nebo zelenou střechu a fasádu. Z letmé návštěvy si netroufám hodnotit emise nebo technické záležitosti, ale vegetační prvky považuji za poměrně diskutabilní.

Po zelené střechě se můžete projít a v létě na ní uvidíte bujný porost spíše ruderálního typu. Což je ovšem běžné i v ulicích Kodaně. Dánové jsou zjevně rádi, že jim něco v ulicích nebo na střechě roste, ať už je to cokoli. Co se týče zelené fasády, květináče s rostlinami byly nakonec rozmístěné pouze na část fasády a dopadly spíše neslavně (ten na fotografii je ještě poměrně ozeleněný).

Z Copenhillu jsem si tak odvezl spíše smíšené pocity, i když výhledy ze střechy na Kodaň a Øresund byly pěkné. Jestli kvůli tomu stavět spalovnu, do níž se odpady musí dovážet, ponechám na úvahách čtenářů.

Jiří Řehounek

Veřejnost rozhodne o nejkrásnější Aleji roku 2025. Z jihu Čech kandidují tři zástupkyně

V jubilejním 15. ročníku ankety Alej roku, kterou organizuje ekologická organizace Arnika, se představují tři jihočeské aleje a stromořadí. Od 6. listopadu 2025 až **do 28. ledna 2026** může veřejnost hlasovat pro svou oblíbenou alej na webových stránkách alejroku.cz.

Celkem se do soutěže přihlásilo 59 alejí a stromořadí ze čtrnácti krajů České republiky, které zabývají o titul celkové vítězky a krajských vítězek. Anketa, která každoročně upozorňuje na význam alejí v krajině a jejich ochranu, získala za patnáct let své existence širokou podporu veřejnosti i obcí.

„Jubilejní ročník Aleje roku znovu ukazuje, jak moc lidem záleží na stromech v jejich okolí. Každá nominace je důkazem toho, že aleje nejsou jen řady stromů, ale živoucí svědci historie, součást naší kulturní identity a nenahraditelné útočiště pro přírodu. Prosím všechny, kteří si váží zeleně kolem sebe, aby se zapojili do hlasování a podpořili aleje, které je zaujaly,“ vyzývá koordinátorka ankety Denisa Hronová.

Mezi nominovanými alejemi z Jihočeského kraje vynikají nádherné dominanty v krajině – aleje vzrostlých stromů [Dubová alej Knížecí cesta](#) a [Slavošovická alej](#), které mají nejen estetickou, ale i ekologickou hodnotu v krajině. Do soutěže se také zapojila mladší [Lipová alej k Hrobce rodu Dalbergů](#), která spojuje sakrální a pietní místo s výhledem do krajiny.

„Každá obec už bere jako samozřejmost udržovat školu, radnici nebo kapličku v takovém stavu, aby byly ozdobou, nikoliv ostudou obce. Přeji si, aby to bylo samozřejmostí také u alejí a stromořadí, které vytvářejí silné pouto obyvatel s místem. Při každodenním rozhodování o krajině je potřeba alejím přiznávat jejich hodnotu a pečovat o ně. Prvním krokem může být zájem široké veřejnosti podpořit aleje v anketě Alej roku. Hlasujte pro tu svoji!“ říká Marcela Klemensová, odbornice na ochranu stromů v krajině a vedoucí kampaně Zachraňme stromy nevládní organizace Arnika.

Hlasování probíhá výhradně online na webových stránkách alejroku.cz. Každý může odevzdat jeden hlas pro alej, která ho nejvíce oslovila. Po výběru aleje stačí vyplnit krátký formulář a potvrdit svůj hlas kliknutím na odkaz v potvrzovacím e mailu. Teprve po tomto potvrzení je hlas považován za platný.

Výsledky ankety budou vyhlášeny 5. února 2026. Veřejnost se může těšit na 14 krajských vítězek a jednu celkovou vítězku Alej roku 2025, která získá nejvíce hlasů napříč celou republikou. Ve vítězné aleji se následně uskuteční slavnostní předání cen a diplomů za přítomnosti patronů ankety.

Tisková zpráva Arniky

KRAJSKÁ SÍŤ ENVIRONMENTÁLNÍCH CENTER

Síť Krassec i pro Vás milí čtenáři rozjela na svých webových stránkách sekci Šetrná turistika a sekci Oživené stezky. V nich najdete zajímavé turistické destinace v Jižních Čechách, přírodní zajímavé lokality, ale i o špetku více osvěty v ochraně přírody a zároveň také triky, jak v přírodě přežít, pokud náhodou šlápnete na pomyslný bludný kámen. Oživené stezky Vás a Vaše děti zábavnou formou seznámí s jedinečností místa,

které jste se rozhodli navštívit.

V tomto čísle Ďáblíka Vás zvou do kraje pana Zelendára, se kterým si celá rodina může zahrát poznávací hru.

Zelendárky

Poznávací hra "KRAJEM PANA ZELENDÁRA" Vás provede romantickou jihočeskou krajinou. Hospodaření člověka zde přináší do krajiny nové, harmonicky včleněné prvky. Cesta podhůřím Píseckých hor nabízí nespočet krásných výhledů. Vydej se s námi krajem pana Zelendára, rozlušti kód a vyzvedni si odměnu!

Trasa je okružní, cca 7 km dlouhá. Vycházka je zvláště vhodná pro milovníky jihočeského venkova a nenáročných romantických vycházek s krásnými výhledy. Výchozím bodem je křižovatka cest v obci Krč nedaleko od Protivína. Pro hru budete potřebovat vytištěný záznamový list a zadání úkolů, které si stačí jen stáhnout do mobilu.

Hrací kartu si můžete stáhnout <https://www.krassec.cz/file.php?nid=16180&oid=11724920>, záznamový list <https://www.krassec.cz/file.php?nid=16180&oid=11724160>. Je také možné se podívat na video, které Vám celou trasu přiblíží a naladí Vás na jihočeský venkov.

Časová náročnost: 2-3 hodiny

Dostupnost: Trasa je nenáročná, dlouhá 7 km.

Odkaz na lokalitu na webu Krasce najdete zde:

<https://www.krassec.cz/zelendarky>

Vybrala pro vás Romana Panská

Jihočeský kraj

Krassec a jeho aktivity jsou podpořeny Jihočeským krajem.

Vánoční dárky s Callou

I letos vám před koncem roku nabízíme několik možností, jak potěšit svoje blízké a zároveň přispět na ochranu přírody. Na našem webu si třeba můžete vybrat některou z publikací (v rubrice Publikace). Ačkoli je většina z nich zdarma (resp. za poštovné a balné), třeba vás nebo vaše blízké potěší i tak.

Nabízíme také darovací certifikáty za příspěvky na ochranu opylovačů a městské přírody nebo pískomilných živočichů a rostlin v pískovnách, o které se staráme. Příspěvky lze posílat na číslo účtu 3202800544/0600, ochrana pískoven má variabilní symbol 222, zatímco pro ochranu opylovačů a městské přírody můžete využít variabilní symbol 999. Budete-li chtít za Váš dar darovací certifikát (pro sebe nebo třeba jako dárek pro přátele či příbuzné), ozvěte se a na jeho podobě se domluvíme.

Další variabilní symboly pro příspěvky na naši činnost najdete na našem webu <https://calla.cz/cz/home/o-calle/podporte>. Pokud využijete některý z variabilních symbolů, garantujeme využití vašeho daru pouze k vybranému účelu. A pokud je nevyužijete, přispějete obecně na naši činnost.

Považujete-li náš Ďáblík za zajímavý zdroj informací, pak vězte, že vydávání našeho a vašeho zpravodaje má také svůj variabilní symbol pro příspěvky – 111. Připravujeme ho ve svém volném čase, protože si myslíme, že informovanost o problémech životního prostředí je pro jejich řešení důležitá (a také nás to baví).

Jsme rádi, že okruh odběratelů našeho Ďáblíka se pomalu rozrůstá. Možná ale někde existují další čtenáři, kteří by náš zpravodaj rádi dostávali. Proto nám

pomůžte, když pošlete tohle číslo dalším zájemcům o ochranu životního prostředí s nabídkou na pravidelný odběr. To samé platí i o pozvánkách na naše akce – Zelené úterky, přírodovědné vycházky, přednášky, exkurze nebo odborné semináře.

Přejeme Vám klidný Advent a krásné Vánoce.

Za redakci Ďáblíka Jiří Řehounek

Jak se fotí české a moravské orchideje?

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí
zve na besedu

s fotografem
Jiřím Skořepou

Jiří Skořepa je jihočeský rodák, fotograf, autor článků a e-knih o fotografování, lektor fotografických kursů, fanoušek filtrů a staré fototechniky. Oblíbil si zejména orchideje a právě o nich a jejich focení bude na besedě povídat.

Úterý 9. prosince 2024 od 18:00 hodin
v Kulturním centru Rabenštejnská, Panská 207/4, České Budějovice

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice v rámci sítě Krasec.

ČSO - Společně pro ptáky
a pro lidi. Už 100 let.

Ptačí hodinka

Ptačí hodinka 2026

Sčítání ptáků (nejen) na krmítku

Na další sčítání se můžeme těšit 9.–11. 1. 2026.

Podrobné informace najdete zde:

<https://ptacihodinka.birdlife.cz/>

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla posílejte do 20. 12. 2025 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru Ďáblíka, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře. Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením! Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme